

“İŞÇİ GİBİ DÜŞÜNMEK”

Aydınlık Gazetesi, 7 Ekim 2014

Yıldırım Koç

Geçenlerde bir grup arkadaş sohbet ediyorduk. Bir arkadaşımız, “işçi gibi düşünmek” gerektiğinden söz etti. Hemen tepki gösterdim. “Aman ha,” dedim, “sakın işçi gibi düşünmeyin; bir sosyalist gibi, bir Kemalist gibi, bir vatansever gibi düşünün; ama bir işçi gibi düşünmeyin!”

Günümüzdeki işçi, kapitalist ilişkiler içinde işgücünü satan ve elde ettiği ücret geliriyle yaşamını sürdüren insandır. Kapitalizmin ürünüdür. Kapitalizmin ürünü olması yalnızca işgücünü satan kişi olmasıyla değil, hayata bakışıyla da bağlantılıdır. Hele kitle iletişim araçlarının etkisinin iyice arttığı günümüzde, sıradan bir işçinin normal koşullarda dünyaya bakışını kapitalist sistem belirler.

Normal koşullarla kastım, işçinin ücreti, işyerinde can güvenliği, vb. konularda ciddi bir sorun yaşamamasıdır.

İŞÇİ KAPİTALİZMİN ÜRÜNÜDÜR

Bu durumdaki sıradan bir işçi kapitalizmin ürünüdür. Bireycidir. Bencildir. Hesapçıdır. Günü kurtarmaya çalışır. İşe girmek ve işte yükselmek için diğer işçilerle rekabet içindedir. Gösterişçi tüketime düşkündür. Kapitalist düzenin yarattığı insan tipine uygundur.

Anadolu'nun geleneksel dayanışmacı ilişkileri kapitalizmin gelişmesiyle birlikte hızla çözülmektedir. Bu da normaldir.

Anadolu'nun geleneksel dayanışmacı ilişkileri, iktisadi koşulların bir ürünüydü.

Bir köyde uzun süre birarada yaşayan ve geri tarımsal teknolojilerle üretim yapan insanlar ancak birbirleriyle dayanışma içine girerek ayakta kalabiliyorlardı. Bu iktisadi zorunluluk “imece” geleneğini yaratmış, imece uygulaması da insan ilişkilerinde yakınlaşmayı ve dayanışmayı geliştirmişti.

Hayat değişti; insanlar arasındaki ilişkiler de buna uydu.

Kapitalist üretim ilişkisi insanları birbirinden koparır; birbirinin rakibi haline getirir.

Nereye kadar?

Kapitalizm tıkanana kadar.

İŞÇİYİ SINIF MÜCADELESİ GELİŞTİRİR

Kapitalizm tıkandığında, savaşlar ve ekonomik krizler işçiler için yaşamı dayanılmaz hale getirdiği ve onlar için işverene, sermayedar sınıfa, kapitalizme ve emperyalizme karşı mücadeleden başka çıkış yolu bırakmadığı zaman, insanlar değişmeye başlar.

İnsan, “ekonomik insan”dır, “homo economicus”dur.

Sıradan bir insanın düşünce sistemi, belirli bir zaman aralığından sonra, yaşadığı ekonomik koşullar ve sorunlarla belirlenir.

Kapitalist düzenin ürünü olan işçi, sorunlar yaşadığında, önce bireysel çıkış yolları arar. Büyük çoğunluğu başarısız kalır.

Sorunlar büyüdükçe, işçiler, işyeri düzeyinde birlikte davranarak çıkış yolu ararlar. Ekonomik krizin boyutuna bağlı olarak, bu mücadelenin kazanımları da genellikle sınırlı kalır. Ancak bu süreçte işçi değişmeye başlamıştır. Düne kadar ufak tefek konularda kavga ettiği insanlar, şimdi onun mücadele arkadaşları olmaya başlamıştır. Sınıf mücadelesi işçiyi dönüşme sürecine sokar.

Kapitalist düzenin ürünü olan işçiler, bir sonraki aşamada, hayat onlara başka çare bırakmadığından, mecburiyetten emperyalizme ve kapitalizme karşı bir mücadeleye girerler. Bu devrimci mücadele onları daha da dönüştürür. Hayatta kalabilmeleri, bencillikten ve bireycilikten kurtulmalarıyla mümkündür. Dünyaya farklı bakmaya başlarlar.

Eğer artık belirli bir noktada kapitalizmin ürünü olan işçi olmaktan çıkıp, gerçek bir vatansever, bir Kemalist, bir sosyalist olabilirlerse, o zaman öykünülecek bir insan düzeyine çıkmış olurlar.

Kapitalizmin ürünü olan bir işçiyi anlayalım; onun davranışlarındaki bencilliğin ve bireyciliğin doğal olduğunu gözardı etmeyelim; ancak onun gibi düşünmeyelim; bir vatansever, bir Kemalist, bir sosyalist gibi düşünelim.